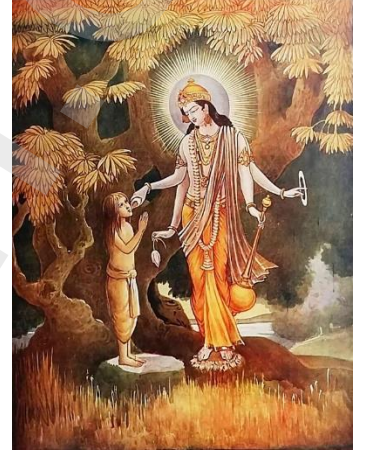

ధృవ స్తుతి/Dhruva Stuti - తాత్పర్య సహితం/ meaning

ధృవుడు నారాయణుని గాంచి చేసిన స్తుతి శ్రీమహా విష్ణువు తన శంఖమును - ధృవునియొక్క కపోలములకు తాకించగా, ధృవునికి వాక్శక్తి ప్రాదుర్భవించెను. వాని మనసునందు శ్రీహరి తత్త్వము స్ఫురించినది. ఆ సందర్భమున (ధృవుడు శ్రీమహావిష్ణువును ఈ విధముగా స్తుతించెను).

శ్రీ ధృవ ఉవాచ :-

యోఽన్తః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసుప్తాం
సంజీవయత్య ఖిలశక్తిధరః స్వధామ్నా |
అన్యాంశ్చ హస్తచరణశ్రవణత్వగాదీన్
ప్రాణాన్నమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యమ్/తుభ్యం 1

శ్లోక తాత్పర్యం: ఎవడు నా లోపల ప్రవేశించి నిద్రించిన నా వాక్కుని మేల్కొలిపాడో, ఆ వాక్కుకి ప్రాణమిచ్చాడో; వాక్కుని మాత్రమే కాదు హస్త, చరణ, శ్రవణ, చర్మము మొదలైన ఇంద్రియములకు ప్రాణములకు ప్రాణమిచ్చాడో. అటువంటి వాడు నాలోనే కాదు సమస్త విశ్వంలో అందరికీ శక్తిని తన స్వశక్తి/స్వయం ప్రకాశం చేత ఇస్తున్నాడో ఆ భగవానుడైన పురుషునికి నమస్కారం.

Sri Dhruva uvAca:-

y'ontaH praviSyA mama vAcaM imAm prasuptAM
sanjIvayatY-akhila-Sakti-dharas svadhAmnA |
anyAMScA hasta caraNa-SravaNa-tvagAdhIn
prANAn-namo bhagavate purushAya tubhyaM || 1

Meaning: My Lord, I make my prostrations to You. You are the One who has entered into me as my inner soul making me speak. My speech has been dormant all along. You are the One who makes my ears hear, my hands work, my feet walk, my tactile senses to feel, my life to vibrate - all by your Glory, my Lord, who wields Infinite Power.

Week 2

ఏకస్త్వమేవ భగవన్నిదమాత్మశక్త్యా

మాయాఖ్యయోరుగుణయా మహదాద్యశేషమ్ |

స్పష్ట్యాఽ నువిశ్య పురుషస్తదసద్గుణేషు

నానేవ దారుషు విభావసువద్విభాసి || 2

శ్లోక తాత్పర్యం: స్పష్టిలో ఎన్నో ఉపాధులు, ఉపాధి భేదములు. ఇవి ఎన్ని ఉన్నప్పటికీ వీటిలో చైతన్యము నువ్వే. ఇదే భగవద్గీతలో స్వామీ: విడివిడిగా కనిపిస్తున్న వాటిలో విడివడకుండా ఏది ఉందో అది తెలుసుకోవడమే జ్ఞానం అన్నాడు. సమస్త భువనములు చేసి అందులో విష్ణువు ప్రవేశించాడు. ఎలా ఉంటే వస్త్రములో దూది కండే మాదిరి. ఆయన తప్ప అన్యము లేదు. ఎలా అంటే కట్టెల్లో అగ్ని మండుతోంది. వాటిలో పొడుగు, పొట్టి ఇలా భేదాలు ఉన్నా అగ్ని అన్నింటిలో సమానంగా వ్యాపించినట్టు.

ekas-tvameva bhagavan-nidam Atma-SaktyA
mAyAkhyayoru-guNayA mahad-AdyaSeshaM |
sRshTvA-nuviSya purushas-tadasad-guNeshu
nAneva dArushu vibhAvasuvad-vibhAsi || 2

Meaning: You are just one, O Lord, but by your own Power called mAyA Sakti consisting of the three guNas, you have caused the mahat principle and all its successor phenomena. Having thus created and entered all the diverse forms (as their inner Light) you appear as many, even as fire appears as diverse in different logs of burning wood.

Week 3

త్వద్దత్తయా వయునయేదమచష్ట విశ్వం

సుప్తప్రబుద్ధ ఇవ నాథ భవత్రపసన్నః ।

తస్యాపవరశరణం తవ పాదమూలం

విస్మర్యతే కృతవిదా కథమార్తబన్ధో ॥ 3

శ్లోక తాత్పర్యం: సృష్టి ప్రారంభం అయినప్పుడు బ్రహ్మ గారు మళ్ళీ అదివరకటి సృష్టి లాగే సూర్యుడు, చంద్రుడు మొదలైనవి చేస్తున్నాడు. ఇది ఎలా చేసాడంటే నిద్ర లేచినవాడు పనులు చేసినట్టుగా. ఇలా ఎవరి వల్ల చేస్తున్నాడంటే నువ్వు (విష్ణువు/నారాయణుడు) ఇచ్చిన శక్తితో చేస్తున్నాడు. (బ్రహ్మ ద్వారా జరుగుతోంది కానీ బ్రహ్మ వల్ల జరగడం లేదు). ఇలా చేస్తూ ఆయన ఏమనుకున్నాడంటే నాకు ఈ శక్తిని ఇచ్చిన వాడు భగవంతుడు అనే స్పృహ నాకు ఉన్నంతవరకు నాకు మోహము, అజ్ఞానము రాదు తద్వారా వచ్చే ద్వంద్వాలు లేవు. కనుక ఆ స్పృహ నాకెప్పుడూ ఉండేలా చేయి స్వామి అని దండం పెట్టుకున్నాడు. ఎందుకంటే కృతజ్ఞత కలిగినవాడు నీ మేలు మరచిపోతాడా స్వామి. (ఈ మాట చెప్పడంలో భగవంతుడిని గుర్తు పెట్టుకోవడం మన బాధ్యత/అవసరం అని మనకు గుర్తు చేస్తున్నారు).

tvad-dattayA vayunayedam acashTa viSvam
supta-prabhuddha iva nAtha bhavat-prasannaH |
tasyApavargya-SaraNaM tava pAda-mUlaM
vismaryate kRta-vidA katham Arta-bandho || 3

Meaning: O Lord, O friend of the distressed! You gave the vision to Lord Brahma who thereby visualized the universe (to be created by Him) as one who woke up from sleep. How can one forget your divine feet which is the sole refuge even for those who are liberated?

Week 4

నూనం విముష్టుతయస్తవ మాయయా తే

యే త్వాం భవాప్యయవిమోక్షణమన్యహేతోః

అర్పన్తి కల్పకతరుం కుణపోపభోగ్య-

మిచ్ఛన్తి యత్స్పర్శజం నరకేఽ పిన్దాణామ్ || 4

శ్లోక తాత్పర్యం: నీవు మాత్రమే జనన మరణ సంసార చక్రము నుండి విముక్తి కలిగించగలిగిన వాడవు. కానీ నీవు కల్పవృక్షాము వలే నిన్ను ప్రార్థించిన వారి ఇతర కోరికలను కూడా తీర్చుచున్నావు. మోక్షాన్నే ఇవ్వగలిగిన నిన్ను మేము శరీర సంబంధమైన భోగములను అగుడుతున్నాము. దీనికి కారణం కేవలం నీ మాయయే. ఎలా అనగా, మృత తుల్యమైన ఈ శరీరానికి భోగములు కావలెనా? నరకములో సైతం జీవుడి పొందేది శరీర భోగము/బ్రాంతులే కదా.

nUnaM vimushTa-matayas-tava mAyayA te
ye tvAm bhavApyaya-vimokshaNam-anyahetoH |
arcanti kalpaka-taruM kuNapopa-bhogyaM
icchanti yat-sparSajaM niraye'pi nRNAM || 4

Meaning: You are the One who can grant the release from birth and death. But if people worship you for other benefits and ask you, who are a wish-fulfilling tree, material pleasures to be experienced by the body, which is itself no better than a corpse, their intelligence has certainly been confounded by *mAyA*; because the material pleasures can be experienced even in hell.

Week 5

యా నిర్వృతిస్థణుభృతాం తవ పాద పద్మ

ధ్యానాద్భవ జ్ఞన కథాశ్రవణేన వా స్యాత్

సా బ్రహ్మణి స్వమహిమన్యపి నాథ మా భూత్

కిమ్ త్వంత కాసిలులితాత్ పతతాం విమానాత్ || 5

శ్లోక తాత్పర్యం: నీ చరణ కమల సేవయు నీ పాదార్చకుల తోడి నెయ్యము ప్రసాదింపుము స్వామి, నీ గురించే చెప్పుకోవటం, వినటం, ధ్యానించడం, కీర్తించడం ముందు స్వర్గం కూడా వ్యర్థమే. సత్పురుష సాంగత్యం విష్ణు సాంగత్యమే కదా. స్వామీ నాకు భక్తి, భాగవతులతో సాంగత్యం ప్రసాదించు. ద్రువుడు తండ్రి ఒడిలో కూర్చోవాలని తపస్సు మొదలు పెట్టినా, భగవంతుని సాన్నిధ్యమే కోరుతున్న అతనిలో తపఃపరిపక్వత సూచిస్తున్నారు.

yA nirvRtis-tanu-bhRtAM tava pAda-padma-
dhyAnAd-bhavajjana-kathASravaNena vA syAt |
sA brahmaNi sva-mahimanyapi nAtha mA bhUt
kiM tvantakAsi lulitAt-patatAM vimAnAt || 5

Meaning: O Lord. Please grant me the boon of your devotion and the companionship of your devotees. May I always talk, listen, meditate, sing the glory of YOU which is greater than heaven. Companionship with YOUR devotees is companionship with YOU. Although Dhruva started penance to find a spot on his father's lap, his desire for devotion and companionship with Vishnu illustrate his maturity attained through penance.

Week 6

భక్తిం ముహుః ప్రవహతాం త్వయి మే ప్రసంగో

భూయాదనంతమహతామమలాశయానామ్ |

యేనాంజసోల్పణమురువ్యసనం భవాబ్ధిం

నేష్యే భవద్గుణకథామృతపానమత్తః || 6

శ్లోక తాత్పర్యం: భక్తి పొంగులు వారే సజ్జనుల సాంగత్యాన్ని ప్రసాదించు. ఆ నిర్మలమైన సజ్జనుల ద్వారా నీ కథలు వింటూ మత్తెక్కిపోవాలి తద్వారా ఈ భయంకరమైన సంసార సాగరాన్ని నేను దాటగలుగుతాను.

bhaktiM muhuH pravahatAM tvayi me prasango
bhUyAd-ananta-mahatAM amalASayAnAM |
yenAnjasolbaNam-uruvyasanaM bhavAbdhiM
neshye bhavad-guNa-kathAmRta-pAna-mattaH || 6

Meaning: May my association be with those noble souls whose minds are pure and in whom bhakti is overflowing incessantly. By that very association I will easily cross dangerous and sorrowful ocean of samsAra, intoxicated as I will be with the nectar of the stories of Your Glory.

Week 7

తే న స్మరన్త్యతితరాం ప్రియమీశ మర్త్యం

యే చాన్వదః సుతసుహృద్భూహవిత్తదారాః ।

యే త్వబ్జనాభ భవదీయపదారవిన్ద-

సౌగన్ధ్యలుబ్ధహృదయేషు కృతప్రసంగాః ॥ 7

శ్లోక తాత్పర్యం: ఓ పద్మనాభ! శరీర సంబంధాలు కానీ, బంధు గణము కానీ స్నేహితుడు, శత్రువు, ఇల్లు, పిల్లలు, భార్య మొదలైనవి పట్టనివారు ఎవరంటే నీ పాదారవిందాల పరిమళాలు గ్రోలే సత్పురుషుల సత్సాంగత్యంలో ఉన్నవారు.

te na smarantyatitarAM priyamISa martyaM
ye cAnvadas-suta-suhRd-gRha-vitta-dArAH |
ye tvabja-nAbha-bhavadlyya-padAra-vinda-
saugandhya-lubdha-hRdayeshu kRta-prasangAH || 7

Meaning: Oh Padmanabha! They do not get involved in the memory of either their mortal body, or its necessary accessories as kith and kin, friend and foe, property, money and spouse; because they are already immersed in the association with noble souls whose minds are lost in the fragrance of Your divine feet.

Week 8

తిర్యజ్జీనగద్విజసరీస్సపదేవదైత్య-

మర్త్యాదిభిః పరిచితం సదసద్విశేషమ్ ।

రూపం స్థవిష్టమజ తే మహదాద్యనేకం

నాతఃపరం పరమవేద్మి న యత్ర వాదః ॥ 8

శ్లోక తాత్పర్యం: ఓ పరమాత్మ! నాకు నీ యొక్క మహత్ మరియు ఈ జగత్ రూపమైన జంతువులూ, పర్వతాలు, కొండలు, చెట్లు, పక్షులు, సరీసృపాలు, దేవతలు, రాక్షసులు, నరులు కూడా నీరూపమేనని తెలుసు. కానీ వీటన్నిటికీ ఆవల ఉన్న నీ అద్వితీయమైన పరబ్రహ్మ తత్వమును ఎరుగలేకున్నాను.

tiryang-naga-dvija-sarl-sRpa-deva-daitya-
martyAdibhiH paricitaM sad-asad-viSeshaM |
rUpaM sthavishTaM aja te mahad-AdyanekaM
nAtaH paraM parama vedmi na yatra vAdaH || 8

Meaning: Oh Ultimate One! The Birthless One! I know only this magnificent material form of Yours which has causes like mahat and the like, which is full of gross and subtle elements and which is constituted by the world of animals, mountains, trees, birds, reptiles, gods, demons and humans. I do not know that which transcends all words, (that which is behind all these).

Week 9

కల్పాంత ఏతదఖిలం జరరేణ గృహ్లాన్
శేతే పుమాన్ స్వద్యగనంతసఖస్తదజ్యే ।
యన్నాభిసిన్ధురుహకాంచనలోకపద్మ -
గర్భే ద్యుమాన్ భగవతే ప్రణతోఽస్మి తస్మై ॥9

శ్లోక తాత్పర్యం:

ఓ పురుషా! కల్పాంతంలో సమస్త సృష్టిని తనలోకి లయం చేసుకుని, తన సముదైన ఆదిశేషుని ఒడిలో పవళించి తిరిగి తన నాభి కమలం నుంచి బ్రహ్మను సృష్టించే పరమాత్మా నీకు నమస్కారం.

kalpAnta etad-akhilaM jaTareNa gRhNan
Sete pumAn svadRg-ananta-sakhas-tad-anke |
yannAbhi-sindhu-ruha-kAncana-loka-padma-
garbhe-dyumAn bhagavate praNato'smi tasmai || 9

Meaning: I prostrate before the Lord, the Purusha, who is fixed in His own Self, who absorbs the entire universe at the end of the kalpa in His own stomach, who sleeps on the folds of AdiSesha, his friend, and in Whose navel rises the stem of the Golden Lotus from which Brahma came out.

Week 10

త్వం నిత్యముక్త పరిశుద్ధవిబుద్ధ అత్మా

కూటస్థ ఆదిపురుషో భగవాంస్యధీశః।

యద్బుద్ధ్యవస్థితమఖండితయా స్వదృష్ట్యా

ద్రష్టా స్థితావధిమఖో వ్యతిరిక్త ఆస్నే॥ 10

శ్లోక తాత్పర్యం:

స్వామీ! నీవు నిత్య ముక్తడవు, శుద్ధమైనవాడవు (శుద్ధ తత్త్వం), ఆది పురుషుడవు, సమస్త దివ్య గుణములు కలిగినవాడవు. త్రిగుణాలను, మూడు లోకాలను అధీనంలో ఉంచుకున్నవాడవు. బుద్ధికి అతీతమై సాక్షిగా ఉన్న వాడవు అయినప్పటికీ జీవాత్మకు అతీతంగా ఉన్న వాడవు.

tvaM nitya-mukta-pariSuddha-vibuddha AtmA

kUtastha Adi-purusho bhagavAn-stryadhISaH|

yad-buddhy-avasthitim-akhaNDitayA svadRshTyA

drashTA sthitA-vadhimakho vyatirikta Asse || 10

Meaning: You are ever-liberated, perfectly pure, the Omniscient Self, the Immutable, the most Ancient Person, the One with all divine attributes, the Lord of the three worlds and guNas. You, though being the uninterrupted Witness, by your Cosmic Vision, of the state of intelligence and also the Lord of all sacrifices, are ever aloof from the jIva, the individual soul.

Week 11

యస్మిన్ విరుద్ధగతయో హ్యానిశం పతన్తి
విద్యాదయో వివిధశక్తయ ఆనుపూర్వాత్ |
తద్రూపా విశ్వభవమేకమనన్తమాద్య-
మానన్తమాత్రమవికారమహం ప్రపద్యే || 11

శ్లోక తాత్పర్యం:

ఓ బ్రహ్మాన్! విద్య, అవిద్య అనే శక్తులకు మూలం నీవే. ఏకము నీవే. (అనేకముగా కనిపిస్తున్న ఈ జగత్ లో ఏకం). నీవే అనంతుడవు. సమస్త విశ్వానికి మూలం నీవే. ఆనంద రూపుడవు నీవే. అటువంటి ఓ బ్రహ్మాన్ నిన్ను నేను శరణాగతి చేస్తున్నాను.

yasmin viruddha-gatayo hyaniSam patanti

vidyAdayo vividha-Saktaya Anu-pUrvyAt |

tad-brahma viSva-bhavam-ekam-anantam-AdyaM

Ananda-mAtram-avikAram-ahaM prapadye || 11

Meaning: From You do contradictory powers like vidyA and avidyA emanate in continuous succession. You are the Source of the Universe, You are the One, You are the Infinite. You are the First. You are nothing but Bliss. To You brahman, my salutations.

Week 12

సత్యాశిషో హి భగవంస్తవ పాదపద్మ -
మాళీస్తథానుభజతః పురుషార్థమూర్తేః |
అప్యేవమర్య భగవాన్ పరిపాతి దీనాన్
వాశ్రేవ వత్సకమనుగ్రహ కాతరో_స్మాన్ || 12

శ్లోక తాత్పర్యం:

హే భగవాన్! నీ పాదములే నిన్ను పూజించే వారి ఫలము. అది మాత్రమే అన్నిటికంటే మించి గొప్ప ఫలము. ఒక గోవు తన దూడను కాపాడుకున్నట్టు నీవు దీనులైన మమ్ములను కాపాడుచున్నావు. దయ తప్ప మరొకటి కానీ నీ అనుగ్రహమే అందుకు కారణం. (ఇలా చెప్పడంలో ఆయన భక్తుల కోరికలను (ద్రువుని కోరికను) అడగకపోయినా తీరుస్తాడు అని అర్థం).

satyASisho hi bhagavans-tava pAda-padmaM
ASIs-tathAnu-bhajataH purushArtha-mUrte |
apyevam-Arya bhagavan paripAti dInAn
vASreva vatsakam-anugraha-kAtaro'smAn ||

Meaning: Oh Bhagavan! Your lotus feet are the blessed fruit for those who worship You as the Personification of the Ultimate Goal. This is greater than any other blessing. Still like a cow that protects its calf, You do protect us afflicted human souls, because you are intent on showering Your Grace.